

УДК: 37.014.623:331.548

**КУРАТОР АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ –
ВИХОВАТЕЛЬ, НАУКОВЕЦЬ,
ОРГАНІЗАТОР У ВИЩИХ
АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

О.С. МАТІЄНКО, канд.педаг.наук.,
доцент
Вінницький національний аграрний
університет

*“Якщо ми говоримо про те, що колектив – велика виховна сила,
то образно кажучи, ми маємо на увазі квітучу і зелену крону дерева,
яку живить глибоке і непомітне з першого погляду коріння,
і цим корінням є духовне багатство вихователя”*

В.О.Сухомлинський

У статті розглядаються особливості, педагогічні умови та основні напрями роботи куратора академічної групи та їх значення в процесі професійного становлення студентів-аграріїв у позааудиторній роботі в умовах вищого аграрного навчального закладу.

Ключові слова: умови, позааудиторна робота, куратор, завдання куратора, функції куратора, кураторські години.

Літ. 6.

Актуальність проблеми. Там, де мова йде про людську свідомість, ціннісні орієнтації, мораль і поведінку, беззаперечно, у числі вирішальних факторів виступає освіта. Проте, наші педагогічні спостереження переконують: навчальний процес вищих навчальних закладів здебільшого скерований на те, щоб студент здобув ту чи іншу суму знань і міг її переказати на занятті чи під час іспиту, але зовсім не звертається увага на його виховні можливості. Єдиний спосіб змінити це – підвищувати культурний і освітній рівень за допомогою, звичайно ж, виховної роботи. Мета її – підготовка всебічно розвиненої та вихованої особистості, фахово спроможної до роботи, загалом до життя за сучасних ринкових умов. І тут помітну роль відіграють усі без винятку викладачі та, зокрема, *куратори*, котрі чи ненайближче до студента.

Аналіз останніх досліджень. Питанням виховної роботи зі студентською молоддю присвячені праці таких науковців, як М.М. Фіцули, Р.І. Хмелюка, А.В. Семенової. Проблема роботи кураторів є предметом вивчення С.В. Романової, Н.О. Давиденко, І.В. Литвин, Т.Ю. Осипової, І.О. Бартеневої, О.О. Білої. Проте робота кураторів академічних груп майбутніх працівників аграрної галузі як одна з педагогічних умов професійного становлення компетентних спеціалістів є мало досліджуваною і потребує подальшого вивчення.

Головною метою цієї статті є розглянути та проаналізувати роботу куратора як одну із складових педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх аграріїв у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Щодо визначення ролі куратор академічної групи, то він є координатором дій усіх викладачів ВНЗ щодо здійснення ними

навчальної і виховної мети. Куратор є головною ланкою у стосунках професорсько-викладацького складу, ректорату, батьків зі студентами. Він має допомагати студентам пізнавати й шанувати традиції і закони вищого навчального закладу, швидше адаптуватися в ньому. Робота з батьками теж є обов'язком куратора: контакт із групою неможливий без знання сімейних умов, родинних стосунків тощо. Куратор виконує функцію не тільки вихователя, а й викладача-предметника, науковця, профорієнтаційного діяча. Посада куратора академгрупи має сприяти розв'язанню проблем підростаючого покоління – підвищенню розумових, моральних здібностей, професійних якостей майбутніх фахівців. Зміст роботи куратора визначається завданнями вищого аграрного навчального закладу з підготовки молоді до науково-практичної діяльності, виховання у них кращих рис інтелігенції [1].

Традиційна модель кураторства функціонувала ще в системі радянської вищої освіти і практично без змін існує й зараз у багатьох вітчизняних вищих навчальних закладах. За цією моделлю куратором академічної групи або кількох студентських груп (об'єднаних однією спеціальністю) зазвичай призначається викладач, який читає лекції або практичні заняття у студентів і таким чином має можливість регулярного безпосереднього спілкування з ними. Загальне керівництво роботою кураторів покладено на проректора з виховної роботи, який у свою чергу тісно взаємодіє з університетськими структурами щодо позанавчальної та виховної роботи зі студентами. Мета й завдання діяльності кураторів академічних груп, права та обов'язки куратора академічної групи прописані у відповідному положенні, яке в кожному вищому навчальному закладі має свої особливості з урахуванням специфіки освітньої установи [2].

Варто зауважити, що план виховної роботи групи складається на основі концепції виховної системи навчального закладу, планом загальних заходів студентського активу ВНЗ, з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти України, а також особливостей складу групи. Планування кураторських годин здійснюється куратором академічної групи під керівництвом декана та проректора з виховної роботи. Час складання плану має бути не пізніше ніж два тижні після початку семестру. Конкретні заходи з основних розділів плану включаються до поточних семестрових та місячних планів. План роботи на семестр обговорюється зі студентами, при цьому конкретизуються заходи, уточнюється час їх проведення, визначаються виконавці кожної запланованої справи. План виховної роботи затверджується на зборах групи [3].

При більш детальному розгляді в цілях роботи куратора можуть бути виділені загальні та приватні. Загальні стосуються системи освіти і виховання в цілому. Відповідно до поставленої мети куратора вони реалізуються через формування життєвих цінностей та самосвідомості у студентів, визначення мети життєдіяльності студентів, формування поваги до законності, патріотичне виховання, культурне виховання, виявлення і розвиток творчих здібностей

студентів, формування здорового способу життя серед студентської молоді та ряд інших. Реалізація даних завдань дає можливість виділити загальну функцію куратора у роботі зі студентами. Якщо у студентів виникають життєві ситуації, які носять особистий характер і їх вирішення потребує допомоги куратора, то тут ми можемо говорити про приватні функції куратора. Інакше кажучи, куратор працює і з групою в цілому, і з окремими студентами, враховуючи при цьому сформовані стосунки всередині колективу та індивідуальні особливості кожного студента [5].

Куратори груп особливо ретельно та відповідально мають відноситись до планування своєї роботи. Перевага має надаватися темам морально-етичного характеру, людяності, добропорядності, милосердя. Такий напрямок виховної роботи з групою, як морально-етичне виховання має бути особливо ретельно сплановано та реалізовано. Для цього у вищих навчальних закладах, що готують спеціалістів аграрної галузі, мають бути розроблені відповідні методичні рекомендації для роботи кураторів, збірка орієнтовних кураторських годин для студентів, проблемні питання мають обговорюватись на засіданнях методичного об'єднання кураторів груп [6] Що свідчить про необхідність подальшої розробки даної теми. З огляду на вищезазначене, можемо виділити наступні педагогічні умови формування професійної компетентності у майбутніх фахівців аграріїв через призму взаємодії куратора і студентів, які реалізуються на:

1) індивідуальному рівні – робота куратора на даному рівні передбачає комунікативну взаємодію куратора зі студентом, яка носить консультаційно-виховний характер; контролююча функція куратора стосовно успішності студента, умов його проживання в гуртожитку; взаємодія куратора з батьками при вирішенні складних ситуацій студента;

2) груповому рівні – передбачає заплановані щотижневі зустрічі з групою щодо вирішення загальних питань у формі кураторських годин, екскурсій, лекцій-бесід, тематичних зустрічей, занять з елементами тренінгу, які носять виховний характер;

3) міжгруповому рівні – робота груп старших курсів з молодшими. За принципом група “шефів” допомагає групі “підшефних”. Особливого значення така робота має для студентів першого курсу, які адаптуються до умов навчання у вищому навчальному закладі. Старшокурсники допомагають адаптуватися до умов навчання, а їх діяльність мають скоординувати та направляти в раціональне русло викладачі-куратори.

Висновок. У вихованні усе повинно базуватися на особистості вихователя, тому що виховна сила впливає тільки із живого джерела людської особистості. Тільки особистість здатна виховати особистість. Повною мірою це стосується діяльності наставника студентської групи вищих аграрних закладів освіти (куратора). Саме він повинен у першу чергу дбати про різнобічний розвиток вихованців, адже ніякі статuti і програми, ніякий штучний організм закладу не

може змінити особистість у справі виховання. Таким чином, від особистості наставника і його ідейного багатства залежить моральне обличчя молодої людини. Тому мистецтво виховання полягає в тому, щоб кожний наставник став для вихованців світочем моральності, щоб людина, яку він виховує, олюднювала світ речей і через ставлення до речей вчилась правильно, по-людськи ставитись до людей. Усе зазначене, а також власний досвід стверджують, що:

- наставник має бути особистістю, до якої будуть тягнутися молоді люди;
- наставника мають любити і поважати. А це можливо, коли він сам любить, поважає та піклується про своїх вихованців, у стосунках із ними чесний і відвертий;
- наставник має бути завжди доброзичливим, толерантним. Ні у якому разі жоден вихованець не заслуговує на жорстокість. Слід прищеплювати добро власними вчинками, - а молодь відповість тим самим;
- завдання наставника як особистості: “знайти себе в собі”, опанувати себе і допомогти вихованцям також зробити це;
- наставник має володіти комунікативними уміннями;
- наставник має створити такий колектив, у якому кожен вихованець пам’ятає, що поруч із ним людина, на інтереси якої потрібно зважувати;
- наставнику слід дорожити довір’ям вихованців, любити їх, захищати, поважати їхні почуття. Тоді стосунки між ними будуть щирими, приятними;
- наставник повинен постійно пробуджувати у молодому серці відчуття самоповаги, бажання стати сьогодні кращим, ніж учора.

Слід завжди пам’ятати, що вихователь колективу є тією силою, завдяки якій ніколи не припиняється духовний, моральний, інтелектуальний, емоційний та естетичний розвиток кожного його члена.

Список використаної літератури

1. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академічної групи (методичні рекомендації) / *під редакцією Н.К. Желябіної+. – Запоріжжя: ЗДІА, 2007.– 67 с.
2. Красносільська Н.С. Підготовка майбутніх кураторів академічних груп до виховної роботи зі студентами [Електронний ресурс] / Н.С. Красносільська. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua/>
3. Литвин І.В. Структура взаємин академічної групи як показник її згуртованості [Електронний ресурс] / І.В. Литвин. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua>
4. Осипова Т.Ю. Виховна робота зі студентською молоддю: навч. посіб. / Т.Ю. Осипова, І.О. Бартенєва, О.О. Біла; [за заг. ред. Т.Ю. Осипової]. – Одеса: Фенікс, 2006. – 228 с.
5. Шенкнехт Ю.И. Функции куратора студенческой группы ГОУ ВПО Алтайский государственный технический университет им. И.И. Ползунова г. Барнаул [Електронний ресурс] / Ю.И. Шенкнехт, М.Ю. Коваль. – Режим доступу: <http://elibr.altstu.ru/elibr/disser/conferenc/2010/02/pdf/342shenkneht.pdf>

6. Волковницька Т. М. Робота куратора академічної групи вищого навчального закладу як педагогічна умова професійного становлення майбутніх фахівців / Т. М. Волковницька // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. - 2014. - Вип. 115. - С. 48-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_115_15.

Список використаної літератури у транслітерації / References

1. Innovatsiyni komunikatyvni tekhnolohiyi v roboti kuratora akademichnoyi hrupy (metodychni rekomendatsiyi) / pid redaktsiyeyu N.K. Zhelyabinoyi. – Zaporizhzhya: ZDIA, 2007.– 67 s.

2. Krasnosil's'ka N.S. Pidhotovka maybutnikh kuratoriv akademichnykh hrup do vykhovnoyi roboty zi studentamy [Elektronnyy resurs] / N.S. Krasnosil's'ka. – Rezhym dostupu: <http://www.psyh.kiev.ua/>

3. Lytvyn I.V. Struktura vzayemyn akademichnoyi hrupy yak pokaznyk yiyi z-hurtovanosti [Elektronnyy resurs] / I.V. Lytvyn. – Rezhym dostupu: <http://www.psyh.kiev.ua>

4. Osypova T.Yu. Vykhovna robota zi student-s'koyu moloddyu: navch.posib. / T.Yu. Osypova, I.O. Bartenyeva, O.O. Bila; [za zah. red. T.Yu. Osypovoyi]. – Odesa: Feniks, 2006. – 228 s.

5. Shenknekht Yu.Y. Funktsyy kuratora studencheskoy hrupy HOU VPO Altayskyy hosudarstvennyy tekhnicheskyy unyversytet ym. Y.Y. Polzunova h. Barnaul [Elektronnyy resurs] / Yu.Y. Shenknekht, M.Yu. Koval'. – Rezhym dostupu: <http://elib.altstu.ru/elib/disser/conferenc/2010/02/pdf/342shenkneht.pdf6>.

6. Volkovnyts'ka T. M. Robota kuratora akademichnoyi hrupy vyshchoho navchal'noho zakladu yak pedahohichna umova profesiynoho stanovlennya maybutnikh fakhivtsiv / T. M. Volkovnyts'ka // Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho unyversytetu. Ser. : Pedahohichni nauky. - 2014. - Vyp. 115. - S. 48-50. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_115_15.

АННОТАЦИЯ

КУРАТОР - ВОСПИТАТЕЛЬ, УЧЕНЫЙ, ОРГАНИЗАТОР У ВЫСШИХ АГРАРНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ / МАТІЄНКО О. С.

В статье рассматриваются особенности, педагогические условия и основные направления работы куратора академической группы и их значение в процессе профессионального становления студентов-аграриев в внеаудиторной работе в условиях высшего аграрного учебного заведения.

Ключевые слова: условия, внеаудиторная работа, куратор, задача куратора, функции куратора, кураторские часы.

ANNOTATION

**THE CURATOR OF AN ACADEMIC GROUP IS THE UPBRINGER,
THE SCIENTIST, THE ORGANASER IN HIGHER AGRARIAN
EDUCATIONAL INSTITUTIONS / MATIENKO A.S.**

The peculiarities, pedagogical conditions and main directions of work of the curator of the academic group and their significance in the process of professional development of future workers of the agrarian sector in extra-curricular work in the higher agrarian education institution are considered in the article.

The curator is the main link in the relationship between the teaching staff, the administration, the parents and the students. The content of the curator's work is determined by the tasks of the higher agrarian educational institution for training young people in scientific and practical activities, the identification of the best features of the intelligence in them.

Key words: conditions, extra-curricular work, curator, curator's tasks, curator's functions, curatorial hours

Авторські дані

Матієнко Олена Степанівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної мов Винницького національного аграрного університету (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3. e-mail: helena@vsau.vin.ua)